

Kálló Marianna

Konyhai garnitúrák készítése

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Lakástextíliák készítése

A követelménymodul száma: 1325-06 A tartalelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-013-30

KONYHAI GARNITÚRÁK KÉSZÍTÉSE

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A konyhában használatos asztalterítőket, tányér és pohár alátéteket, konyharuhákat, edényfogókat és edényfogó kesztyűket konyhai garnitúrának nevezzük. Tágabb értelemben ide tartoznak a kötények és a textil szalvéták is. A fent említett modelleknek számos fajtája létezik, és a garnitúrák összeállítására is számos lehetőség kínálkozik.

A konyhai garnitúra részei alapvetően az asztalterítők, tányéralátétek, konyharuhák és edényfogó kesztyűk.

Lássuk, miként történik egy konyhai garnitúra összeállítása!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Az asztalterítőnek számos elnevezése van a magyar nyelvben. Például asztalfedél, abrosz, asztalruha, stb. A terítő az asztal lefedésére szolgáló lakástextília. Általában pamutból vagy szintetikus anyagból készül, de léteznek len, selyem és horgolt asztalterítők is. Anyaguk megválasztásánál a könnyű tisztíthatóságot tartják szem előtt, színükben, anyagukban és kikészítésükben is. Ilyen módon rendkívül közkedvelt a vendéglátásban a fehér damaszt vagy a háztartásokban a viaszosvászon terítő a hétköznapi használat során. Noha az asztalterítők gyakorlati haszna az asztal megvédése a foltoktól és karcolásoktól, használják csak dekoratív célokra is.

"A magyar lakta területek nagy részén a közelmúltig kizárólag ünnepjelző szerepe volt, még a 20. század elején is akadtak községek, ahol csakis karácsonykor volt szokás az asztalt befedni, hétköznapi az asztal terítetlenül állt, és fedetlen asztalról is ettek.

A köznapi étkezőabrosz (viselőabrosz) használata, illetve az asztal rendszeres letakarása a 20. század elejére is csak kevésbé vált általánossá, esetleg csupán a parádés szobában. Ahol használata meggyökeresedett, a köznapi abroszt egyéb, helyileg változó célra alkalmazták, így kenyérruhának nagyméretű kenyérhez, a piacra szállított kosár letakarására, vagy arra, hogy a kosarat ebbe kötözve vigyék a hátukon. Másrészt ruházati darabként is szolgált, köténynek, vállkendőnek, illetve leggyakrabban esőköpenyként a fejre és az öltözetre borítva. Temetéskor szemfedőnek is, Szatmárban például ágyterítőként is használták."

1. ábra. Asztalterítő funkcionális és dekorációs célra²

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat. Tanára vezetésével gyűjtsenek példákat az asztalterítők megnevezéseire!
2. feladat. Gyűjtőmunka keretében gyűjtsenek képeket az internet segítségével különféle asztalterítőkről!

Megoldások:

1. feladat. Asztalterítő, abrosz, asztalfedél, terítő
2. feladat. Csoportmunkában végezzék a feladatot!

¹ Forrás: <http://www.wikipedia.org> (2010-09-04)

² Forrás: <http://www.abroszguru.hu> (2010-09-04)

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Sorolja fel a konyhai garnitúrák alapvető elemeit!

2. feladat

Gyűjtse össze, mire használták az asztalterítőket régen és ma!

3. feladat

Egészítse ki a mondatot!

Az asztalterítők gyakorlati haszna aza foltoktól és karcolásoktól,
használgák csakcélokra is.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A konyhai garnitúra részei alapvetően az asztalterítők, tányéalátétek, konyharuhák és edényfogó kesztyűk.

2. feladat

régen: asztalok lefedésére, ünnepi díszítésnek, szemfedőnek, ágytakarónak, kenyérruhának, ágy letakarására, ruhadarabként

ma: asztalok lefedésére, dísznek

3. feladat

Az asztalterítők gyakorlati haszna az asztal megvédése a foltoktól és karcoktól, használják csak dekoratív célokra is.

ASZTALTERÍTŐK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A konyhai garnitúrák legalapvetőbb eleme az asztalterítő. Az asztalterítő vagy más néven abroszok rendkívül nagy választékban fordulnak elő. Nézzük, melyek ezek!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1. Az asztalterítők csoportosítása

Fazon és méret szerint:

- Kis terítők (90x90 cm)
- Közepes terítők (150x150 cm-től 200x150 cm-ig)
- Nagy terítők (240x150-től 300x150 cm-ig)
- Kis futók (80x30 cm-től 90x40 cm-ig)
- Nagy futók(110x45 cm-től)
- Alátétek (20x20 cm-től 50x30 cm-ig)
- Asztalközepek (35x35 cm-től)

Alak és forma szerint:

- Szögletes, négyzet alakú;
- Szögletes, téglalap alakú (futó);
- Kör alakú;
- Ovális

Rendeltetés szerint:

- Ünnepi (húsvéti, karácsonyi, esküvői, stb.)
- Hétköznapi
- Dekorációs, díszítő
- Étkezésekhez használt vagy éttermi

Alapanyag szerint:

- Damaszt
- Nehézselyem

- Viaszosvászon
- Papír, stb.

A készítés technológiája szerint:

- Kézzel készült
 - Csipke
 - Gobelin
- Géppel készült
 - Szegett
 - Csipkével díszített
 - Rolni pántos
 - Szegéllyel ellátott

Fazon és méret

Az asztalterítők sokaságát a végtelen méret- és formagazdagság jellemzi. A terítők mérete és formája az asztal méretéhez, formájához, illetve a felhasználási célhoz igazodik. A kis terítők mérete általában a 90x90 cm-es méret körül mozog. A közepes méretű asztalterítők többnyire 150x150cm, 180x180 cm vagy 200x150 cm-es méretben fordulnak elő. A nagy terítők pedig elérhetik a 240x150 cm vagy 300x150cm-es nagyságot is. Méretüket mindig az asztal mérete határozza meg.

A 2. ábrán egy 300x150 cm-es hímzett nagy terítő látható.

2. ábra. Nagy terítő (300x150 cm)³

³ Forrás: <http://www.matyoteritok.hu> (2010-09-04)

Az asztalterítőket sokszor garnitúrában készítik, ugyanabból a terítőből több méretet kínálnak: nagy, közepes és kis terítőt, különböző méretű futókat, alátéteket és asztalközepeket. Ékes díszei lehetnek a lakásnak az egymással harmonizáló darabok. Színüket, mintájukat, formájukat, anyagukat érdemes a többi lakástextília (szőnyegek, függönyök, díszpárnák, dekorációs darabok) színéhez, anyagához, formavilágához igazítani.

Az asztalok formájához igazodnak a különféle futók is, melyek hosszú, téglalap alakúak, a hosszúkaś dohányzó asztalokra illenek. Lásd 3. ábra.

3. ábra. Kis futó⁴

A futók is többféle méretben léteznek. Megkülönböztetünk kis és nagy futókat. A kis futók kisebb méretűek, általában 80x30 cm vagy 90x40 cm-esek, a nagy futók mérete általában 110x45 cm körül mozog.

Az asztalközép elnevezésű terítők díszítő szerepet töltenek be. Méretük lényegesen kisebb az asztal méreténél. Alakjukat tekintve lehetnek szögletes vagy kerek alakúak, az asztal formájához igazodnak. Készítésük technológiája is igen változatos lehet. Asztalközepeket láthatunk a 4. és az 5. ábrán.

4. ábra. Asztalközép⁵

⁴ Forrás: <http://www.matyoteritok.hu> (2010-09-04)

Asztalközepeket, mint a terítőket, készíthetnek géppel vagy kézi munkával is. A fenti képen látható terítő széle géppel, sűrű öltésekkel szegett. Gyönyörű kézimunkák készülhetnek horgolással, csipkeveréssel. Lásd a lenti ábrán.

5. ábra. Csipke asztalközép⁶

Alak, forma

Formájukat tekintve is nagyon változatosak a terítők. A 6. ábrán szögletes kis terítőt láthatunk. A kis terítők általában 90x90 cm méretűek. A képen látható terítő géppel hímzett, de kézimunkával is készíthetik a díszítést. A terítő széleit gépi varrással dolgozzák el, például a szél kétszeres visszahajtásával.

6. ábra. Szögletes, hímzett kis terítő⁷

⁵ Forrás: <http://www.jysk.hu> (2010-09-04)

⁶ Forrás: <http://www.jysk.hu> (2010-09-04)

⁷ Forrás: <http://www.folio.hu> (2010-09-04)

A 7. ábra kerek terítőt ábrázol. Díszítésként két, elütő színű terítőt terítettek az asztalra. Rendeltetése szerint alkalmi terítő, ünnepek alkalmával kerülhet az asztalra. Az alsó terítő a padlóig ér, míg a rá kerülő díszítő textília kb. 30 cm-nyire lóg az asztallap alá. A teríték és a mellé tett textilszalvéta alsó terítővel azonos színe nagyon elegáns külsőt kölcsönöz.

7. ábra. Kerek terítő⁸

Rendeltetési cél

Funkciójukat tekintve használunk terítőket az étkezésekhez hétköznapiakra vagy ünnepi alkalmakra és díszítő, dekorációs célra. Étkezéshez használt terítőt ábrázol a 8. ábra. Hétköznapi használatra, étkezésekhez ajánlott, pamut alapanyaga és fehér színe a könnyű tisztíthatóságot segíti elő. Díszítésére a sarkos szegély aszúrozását választották.

8. ábra. Étkezéshez használt terítő⁹

⁸ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

⁹ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

A 9. ábra terített esküvői asztalt ábrázol. Mivel étkezési célokra használják, fontos, hogy a fehér szín miatt a terítő könnyen tisztítható. Díszként az asztal közepén bordó futót használnak, melynek színe a székeken lévő dekoráción és a függönyön is visszaköszön.

9. ábra. Esküvői asztal funkcionális és dekorációs terítővel¹⁰

Vannak olyan terítők, melyeket elsősorban vagy kizárólag dekorációs célra használunk. Lásd 10. ábra.

Színe és alapanyaga jól igazodik a függönyök és a padló színéhez. Kis méretű asztalt borít, kifejezetten dekorációs célra készült. Az alapanyag óarany színű nehézselyem. Ez a terítő a padlóig ér. Rajta kisebb méretű, szintén óarany, nyomott mintás bársony terítő van, a szélén óarany rojtokkal. Az alapanyag, a szín és a forma nagyon elegánssá teszi az asztalt.

10. ábra. Dekorációs asztalterítő¹¹

¹⁰ Forrás: <http://www.gastrotex.hu> (2010-09-04)

A 11. ábrán látható terítő kifejezetten dekorációs célra használható. Az asztal nem is tölt be funkciót, kisméretű, viszont nagyon jól mutat. A terítő mind színében, mint anyagában elegáns és figyelemfelkeltő. A terítő a tető alatt masnival összefogott, az esztétikai hatáshoz kihasználva a textília redőin megcsillanó fényt.

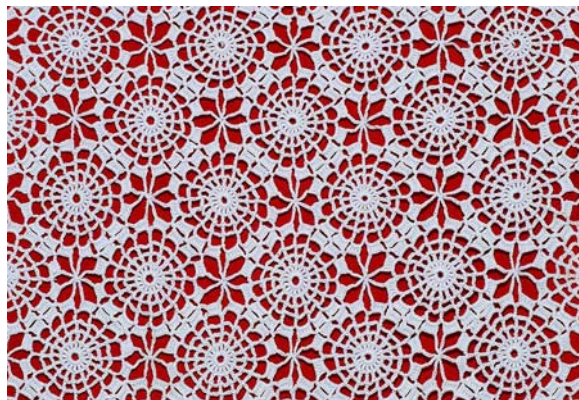
11. ábra. Asztalterítő dekorációs célra¹²

Alapanyag

Alapanyaguk szerint is megkülönböztethetők az asztalterítők. Anyagukat meghatározza a rendeltetési cél is. Az étkezéshez használt terítők általában pamut vagy len alapúak, vagy pamut–len keverékszövetek. Ilyenek például a damaszt terítők, de a könnyű tisztíthatóság érdekében készítenek viaszosvászon terítőket is. Lásd fentebb, 8. ábra: Étkezéshez használt terítő. A díszítésre, dekorációs célra szánt terítők azonban alapanyagukban is igen változatos képet mutatnak. A 10. és 11. ábra terítői selyemből készültek, míg a 12. ábrán gyönyörű csipkeminta látható.

¹¹ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010–09–04)

¹² Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010–09–04)

12. ábra. Csipketerítő¹³

A készítés technológiája

A kézi munkával előállított terítők szépek és változatosak. Készülhetnek horgolással, csipkeveréssel vagy hímzéssel is.

A géppel, üzemi körülmények között készített terítők is nagyon változatosak lehetnek. Különböző technológiákkal készíthetők, mely technológiák is meghatározhatják a terítők csoportjait.

2. Az asztalterítők készítése

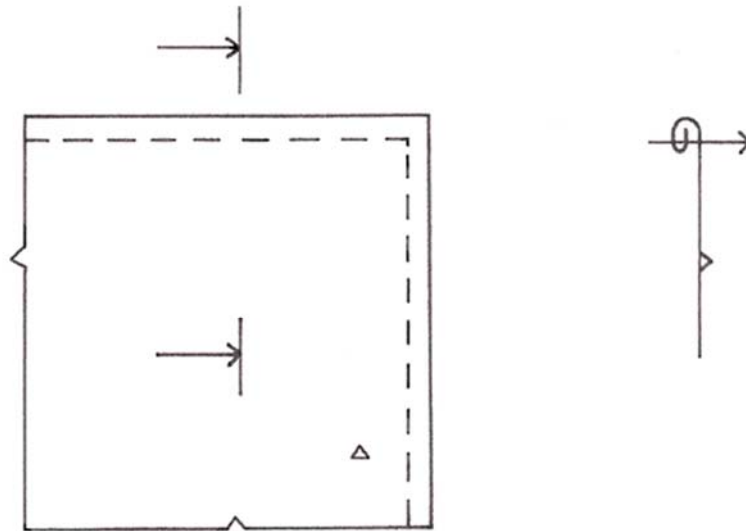
A legegyszerűbb elkészítési mód a terítők szélének szegése a szél kétszeres behajtásával. Lásd 13. ábra.

13. ábra. Terítő szélszegése¹⁴

¹³ Forrás: <http://www.wikipedia.org> (2010-09-04)

¹⁴ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

14. ábra. Terítő szélszegésének nézeti és metszeti képe¹⁵

Műveleti sorrend:

- Szélek behajtása 2x1,0 cm-esen;
- Szélek letűzése 0,8 cm-es tűzésszélességgel;
- Terítő levasalása

Hasonló technológiával készíthetők textil szalvéták is, kisebb méretekben.

A szélek eldolgozhatók díszítő elemekkel, melyek egyben esztétikai szerepet és funkciót is ellátnak. A csipkeszegély díszíti a kis terítőt, és egyben le is zárja széleit.

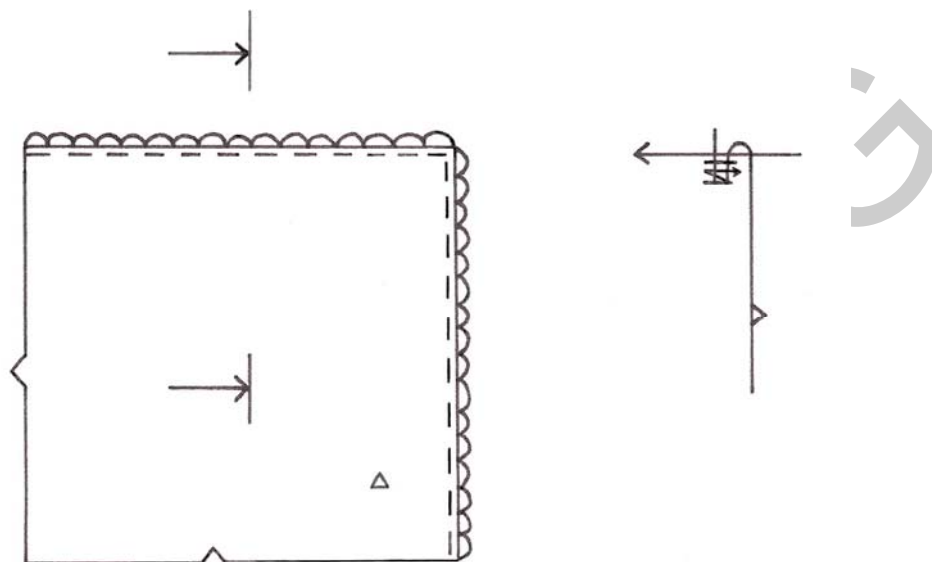

15. ábra. Csipkével szegett terítő¹⁶

¹⁵ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

A díszítőelem többféleképpen rögzíthető a terítőhöz. A fenti ábrán a terítő szegett széléhez csipkét horgoltak.

A csipkével való díszítés történhet a csipke terítőhöz varrásával, összeszegésével és áttűzésével is. Ezt a megoldást szemlélteti a következő ábra.

16. ábra. Csipkével szegett terítőszél nézeti és metszeti képe¹⁷

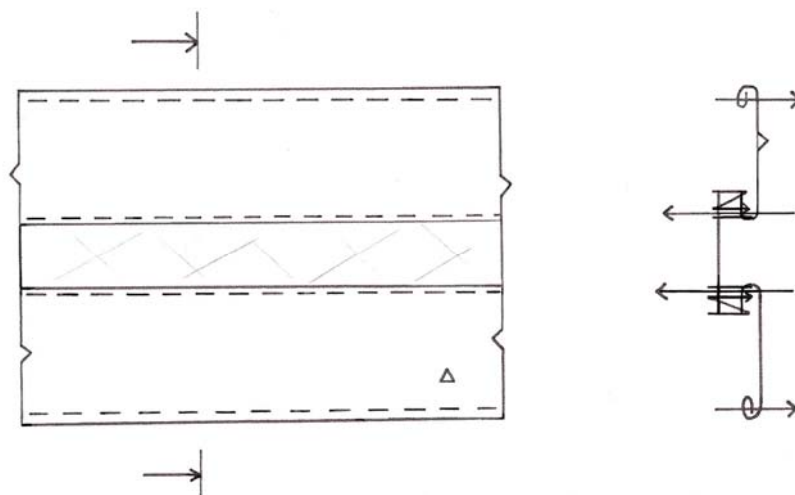
Műveleti sorrend:

- Csipke felvarrása a terítő széléhez 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Varrásszélesség összeszegése;
- Varrásszélesség áttűzése 0,2 cm tűzésszélességgel;
- Terítő levasalása

Csipkével nemcsak a terítők széleit díszíthetjük, hanem szélesebb csipke használatával, futók közepébe illesztve is nagyon jól mutatnak. A következő ábrán egy közepen csipkével díszített futó nézeti és metszeti képét láthatjuk.

¹⁶ Forrás: <http://www.matyoteritok.hu> (2010-09-04)

¹⁷ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

17. ábra. Közepén csipkével díszített futó nézeti és metszeti képe¹⁸

Műveleti sorrend:

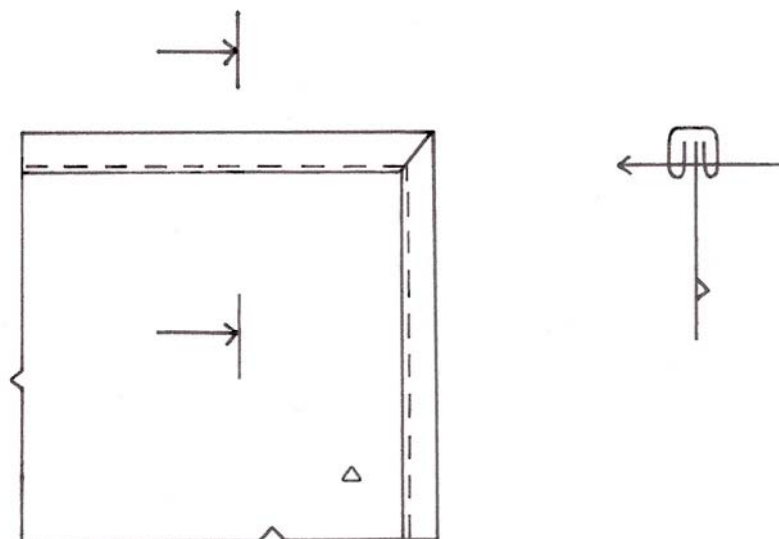
- Terítő oldalak felvarrása a csipke két szélére 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Varrásszélességek összeszegése;
- Varrásszélességek áttűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Terítő széleinek behajtása 2x1,0 cm-es behajtás szélességgel;
- Terítő széleinek letűzése 0,8 cm-es tűzésszélességgel;
- Terítő levasalása

A terítő széleinek eldolgozása rolni pántok felhasználásával is történhet. A következő ábrán egy folttechnikával készült terítőt láthatunk, melynek szélein a terítő színével harmonizáló rolnipánt fut. A rolni felvarrása többféle technológiával történhet, ezek közül a legegyszerűbb az apparáttal történő felvarrás, ahol az apparát maga hajtogatja be a pántot a kívánt formában. Hatékony, mert mindössze egy varrattal készül, és nagyon mutatós.

18. ábra Rolni pántos terítő¹⁹

¹⁸ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

19. ábra. Rolnipántos terítoszél nézeti és metszeti képe²⁰

Műveleti sorrend:

- Terítő elkészítése folttechnikával: alkatrészek oldalainak szegése;
- Alkatrészek összeállítása 1,0 cm-es varrásszélességgel, a kívánt mintának megfelelően;
- Varrásszélességek szétvasalása;
- Rolnipánt felvarrása a terítő széleire a színoldal felől, rolnizó apparáttal, 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Terítő sarkainak szögletesre varrása a rolni pánt sarkainak kivarrásával a fonák oldalon;
- Terítő levasalása

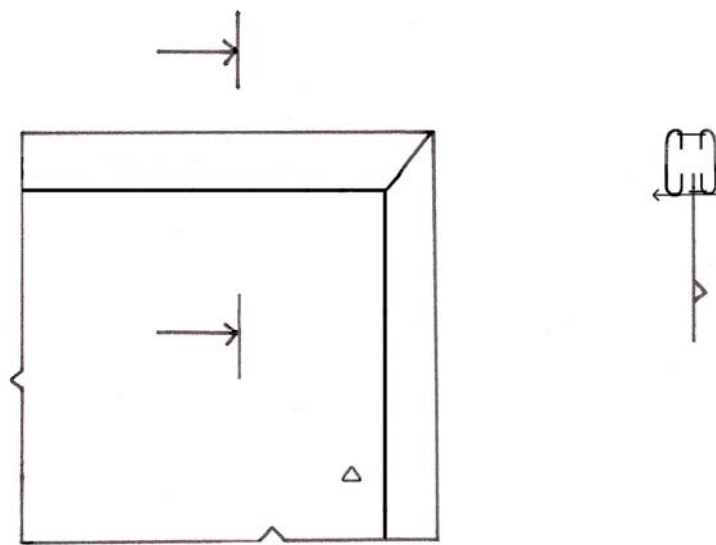
Ettől eltérő hatás érhető el egy széles szegéllyel a terítő szélein. A 20. ábrán ilyen terítő látható, kifejezetten vidéki, falusi hangulatot keltve. A széles csík lezárja a széleket, és egyben eleganciát is kölcsönöz a modellnek.

¹⁹ Forrás: <http://www.google.huimgres> (2010-09-26)

²⁰ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

20. ábra. Szegéllyel díszített terítő²¹

21. ábra. Szegélyes terítő nézeti és metszeti képe²²

Műveleti sorrend:

- Szegély felvarrása a terítő színoldalára 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Szegély alsó felének felvarrása a színoldali szegélyre 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Szegély alsó felének behajtása 0,8 cm-es behajtás szélességgel;
- Alsó szegély letűzése a színoldal felől a felvarrás vonalában;
- Terítő levasalása

²¹ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

²² Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-04)

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1.feladat. Tanára irányításával tekintsék át az egyes terítő fajtákat! Határozzák meg készítésük technológiáját, és készítsék el a metszeti ábrákat!

2.feladat. Gyűjtsön terítő képeket az Internetről! Sorolja be a terítők képeit az egyes csoportokba! Megfigyeléseiről készítsen jegyzetet!

3.feladat. A tanműhelyben, tanára irányításával készítse el az egyes terítőszél eldolgozásokat! Beszéljék meg a munka menetét!

Megoldás

1.feladat. Tanára irányításával és segítségével végezzék a munkát!

2.feladat. Mutassa be csoporttársainak a letöltött képeit! Beszéljék meg a terítők főbb jellegzetességeit és elkészítésük módját!

3.feladat. Tanári irányítással és segítséggel végezze a munkát!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Csoportosítsa az asztalterítőket különböző szempontok szerint!

MUNKANYAG

2. feladat

Határozza meg a képen látható terítő fajtáját!

22. ábra. Terítő²³

A terítő fajtája: _____

3. feladat

Rajzolja meg a 23. ábrán látható terítő nézeti képét és metszeti ábráját!

23. ábra. Szegéllyel díszített asztalterítő²⁴

²³ Forrás: <http://www.matyoteritok.hu> (2010-09-04)

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Az asztalterítők csoportosítása

Fazon és méret szerint:

- Kis terítők (90x90 cm)
- Közepes terítők (150x150 cm-től 200x150 cm-ig)
- Nagy terítők (240x150-től 300x150 cm-ig)
- Kis futók (80x30 cm-től 90x40 cm-ig)
- Nagy futók (110x45 cm-től)
- Alátétek (20x20 cm-től 50x30 cm-ig)
- Asztalközepek (35x35 cm-től)

Alak és forma szerint:

- Szögletes, négyzet alakú;
- Szögletes, téglalap alakú (futó);
- Kör alakú;
- Ovális

Rendeltetés szerint:

- Ünnepi (húsvéti, karácsonyi, esküvői, stb.)
- Hétköznapi
- Dekorációs, dísz
- Étkezésekhez használt

Alapanyag szerint:

- Damaszt
- Nehézselyem
- Viaszosvászon
- Papír, stb.

A készítés technológiája szerint:

- Kézzel készült
- Csipke
- Gobelin

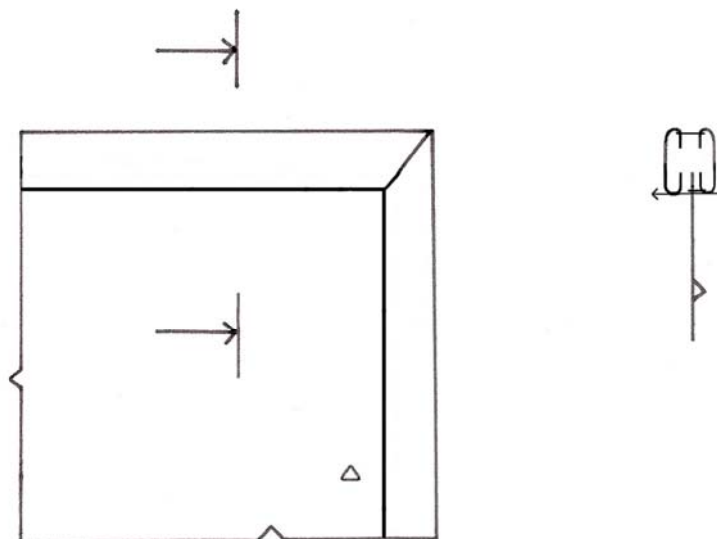
²⁴ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

- Géppel készült
- Szegett
- Csipkével díszített
- Rolni pántos
- Szegéllyel ellátott

2. feladat

A terítő fajtája: Kör alakú, kézzel hímzett, csipkével díszített, dekorációs nehézselyem asztalközép.

3. feladat

24. ábra. Szegélyes terítő nézeti és metszeti képe²⁵

²⁵ Forrás: <http://www.asztalterito.gportal.hu> (2010-09-04)

TÁNYÉRALÁTÉTEK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Étkezéseink során az abroszra tányéralátétet teszünk, és azon étkezünk. Így óvjuk a terítőt a szennyeződéstől. Az alátétek szintén sokfélék lehetnek mind anyagukat, mint kivitelezésüket tekintve. Vajon milyen megoldások állnak rendelkezésünkre? Vizsgáljuk meg őket!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A tányéralátétek is készülhetnek különböző anyagokból. Találkozhatunk textíliából, fából, papírból vagy műanyagból készült alátéttel is. Műanyag alátét látható a 22. ábrán.

25. ábra. Műanyag tányéralátét²⁶

A tányéralátétek mellé poháralátétek is készülhetnek a tányéralátéttel azonos anyagból, azonos mintával. Széleiket többféle módon dolgozhatják el, például rolni pánt felvarrásával, mint az a következő két ábrán látható.

²⁶ Forrás: <http://www.google.hu/imgresimgurl=http3.bp.blogspot.com> (2010-09-26)

26. ábra. Szögletes tányéralátét rolni pánttal²⁷

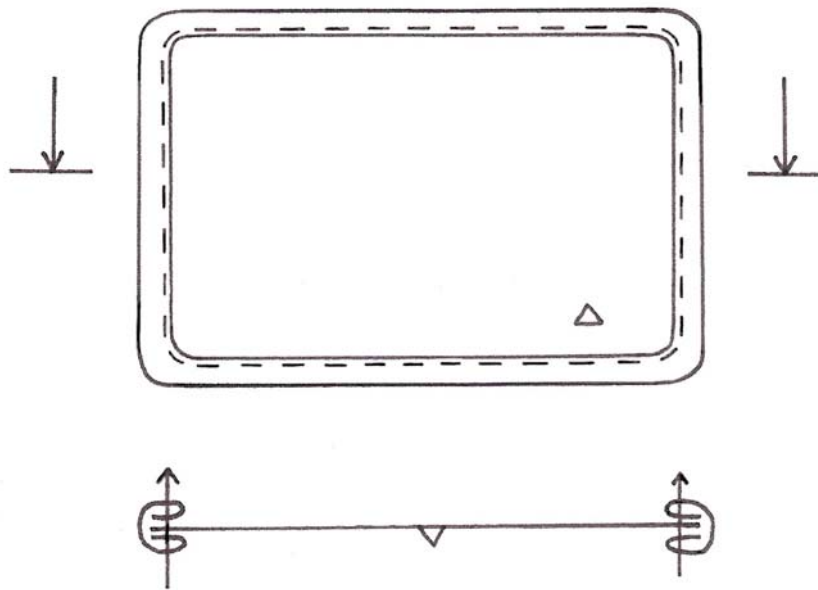

27. ábra. Lekerekített tányéralátét rolni pánttal²⁸

A rolni pántos megoldás tetszetős, és gyorsan elkészíthető. Készítésének technológiáját a 28. ábra szemlélteti.

²⁷ Forrás: <http://www.google.huimgresimgurl=http3.bp.blogspot.com> (2010-09-04)

²⁸ Forrás: <http://www.google.huimgresimgurl=http3.bp.blogspot.com> (2010-09-04)

28. ábra. Rolni pántos tányéralátét nézeti és metszeti képe²⁹

Műveleti sorrend:

- Rolni pánt felvarrása a tányéralátét szélére 1,0 cm-es varrásszélességgel, apparát segítségével egy varrással

Különböző alkalmakra készülhetünk különféle alkalmi alátétekkel is, ilyen például a karácsony, amikor szívesen használunk az ünnepi asztalra ünnepi tányéralátéteket. Karácsonyi tányéralátét látható a 29. ábrán.

29. ábra. Ünnepi tányéralátét³⁰

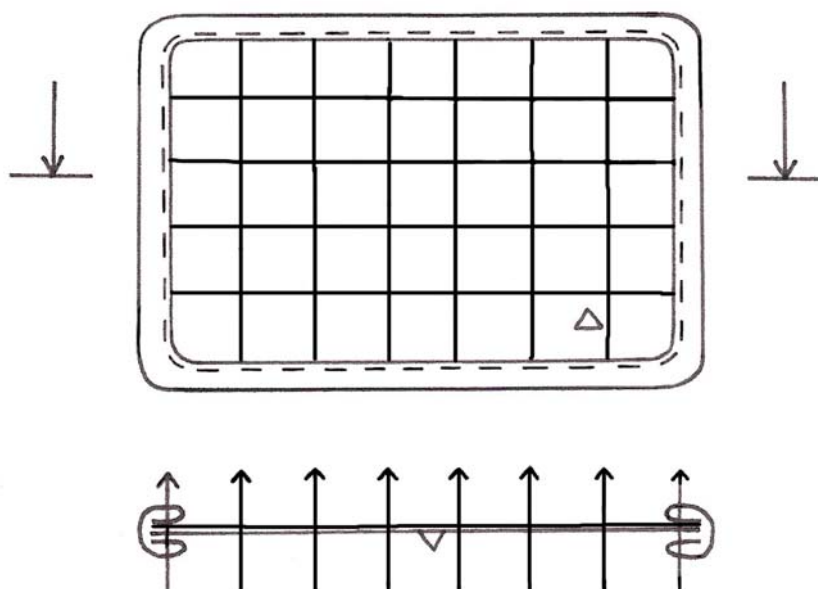
²⁹ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

³⁰ Forrás: <http://www.google.hu/imagesq> (2010-09-26)

Az ünnepekre és a hétköznapiakra készülő tányéralátétek is számos technológiával készülhetnek. Steppelt készítési módot mutat a következő ábra.

30. ábra. Steppelt rolni pántos tányéralátét³¹

31. ábra. Steppelt rolni pántos tányéralátét nézeti és metszeti képe³²

Műveleti sorrend:

- Színoldali és alátét oldali anyagrétegek összeerősítése;
- Az alátét színoldalának rátűzése egy vastag, alátétanyagra steppeléssel;
- Rolni pánt felvarrása a tányéralátét széleire 1,0 cm-es varrásszélességgel, apparát segítségével, egy varrással;

³¹ Forrás: <http://www.google.huimagesq> (2010-09-26)

³² Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

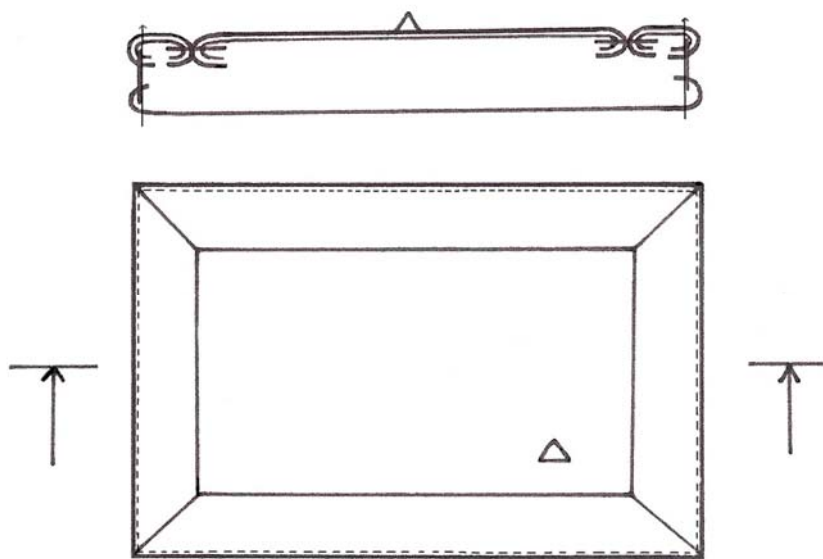
- Alátét levasalása

Az alábbi ábrán bélelt tányéralátét látható. Tetszetős darab, de készítésének technológiája már bonyolultabb, mint a fentebb bemutatott daraboké.

32. ábra. Bélelt tányéralátét³³

A készítés technológiáját a következő ábra szemlélteti.

33. ábra. Bélelt tányéralátét nézeti és metszeti képe³⁴

³³ Forrás: <http://www.google.hu> (2010-09-04)

³⁴ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

Műveleti sorrend:

- Tányéralátét színoldali alkatrészeinek megerősítése ragasztó bevonatos textíliával;
- Keret sarkainak összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel ferdén, a belső saroknál 1,0 cm-es részen szabadon hagyva;
- Alátét betét részének bevarrás a keretbe 12,0 cm-es varrásszélességgel, saroktoldásokkal;
- Alátét aljának felvarrása szín színnel szemben fordítva,, 1,0 cm-es varrásszélességgel, középen kb. 10,0 cm-es nyílás kihagyásával;
- Varrásszélességek csökkentése, tányéralátét kifordítása;
- Tányéralátét körbetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel, nyílás bevarrása;
- Tányéralátét levasalása

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat. Tanulótársaival gyűjtőmunka keretében gyűjtsenek minél többféle alapanyagú és kialakítású tányéralátétet! Hasonlítsák össze azokat, és sorolják fel minden darab előnyös és hátrányos tulajdonságait!

2. feladat. Tanári irányítással beszéljék meg az egyes darabok elkészítésének módjait!

Megoldás

1. feladat. Csoportmunkában végezzék a feladatot!

2. feladat. Tanára irányításával végezzék a feladatot!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Keressen környezetében tányér vagy poháralátéteket! Határozza meg készítésük technológiáját! Készítsen jegyzetet!

2. feladat

Tanulmányozza körültekintően az alábbi képet! Írja le, milyen konyhai textíliákat ismer fel!

34. ábra. Konyhai garnitúra³⁵

3. feladat

Rajzolja le a bélelt tányéralátét nézeti és metszeti képét!

³⁵ Forrás: <http://www.salsaverde.hu> (2010-09-04)

MEGOLDÁSOK

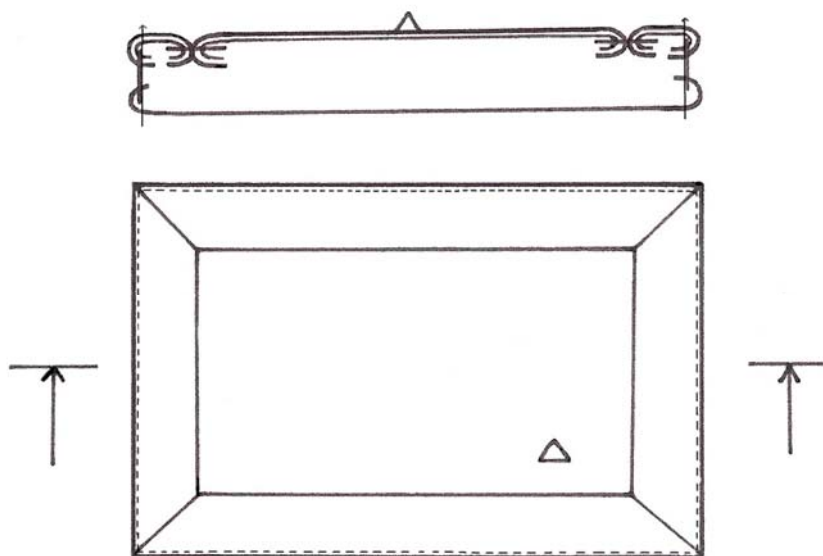
1. feladat

Tanára segítségével ellenőrizték a feladatot!

2. feladat

- Közepes asztalterítő
- Bélelt tányéralátét
- Textilszalvéta

3. feladat

35. ábra. Bélelt tányéralátét nézeti és metszeti képe³⁶

³⁶ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

KONYHARUHÁK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Konyháinkban háztartási munkáink kapcsán találkozhatunk konyharuhákkal vagy konyhai törlőkkel, törlőkendőkkel. Elnevezésük éppoly változatos, mint küllemük, megjelenésük. Nézzük, milyen fajták használatosak konyháinkban!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A konyharuhák lehetnek különféle mintákkal ellátottak, egyszínűek, hímzettek vagy figurásak. Anyagukat tekintve fontos szempont, hogy jó nedvszívók legyenek, hiszen a konyhákban gyakran használjuk őket mosogatás utáni törölgetésre vagy főzés közbeni kéztörlésre is. Általában pamutból vagy pamut–len keverék textíliából készítik őket.

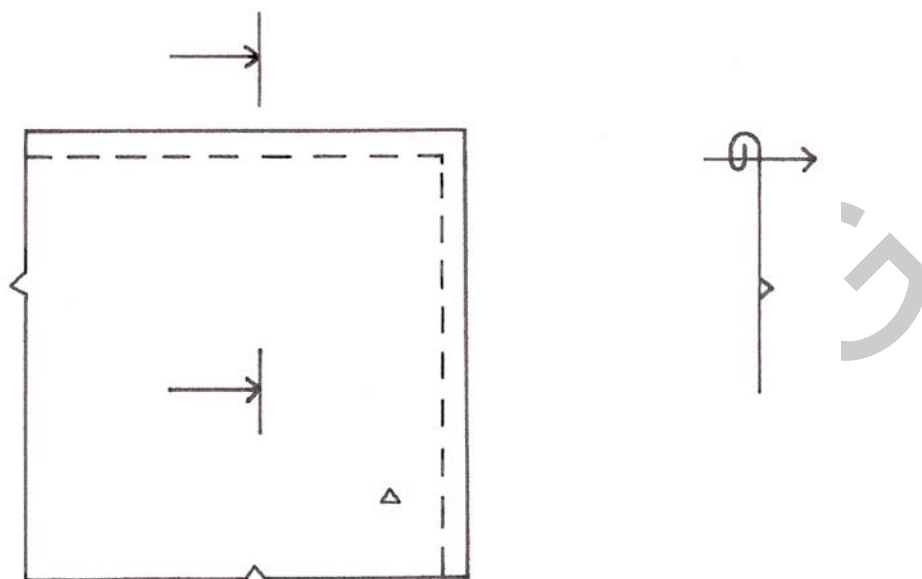
36. ábra. Konyhai törlő³⁷

37. ábra. Színes konyharuhák³⁸

³⁷ Forrás: <http://www.google.hu/images> (2010-09-04)

Készítésük technológiája nem mutat nagy változatosságot, a nagy igénybevétel miatt a legcélszerűbb készítési mód a szélek szegése kétszeres behajtással. Lásd 38. ábra.

38. ábra. Konyhai törölő nézeti és metszeti képe³⁹

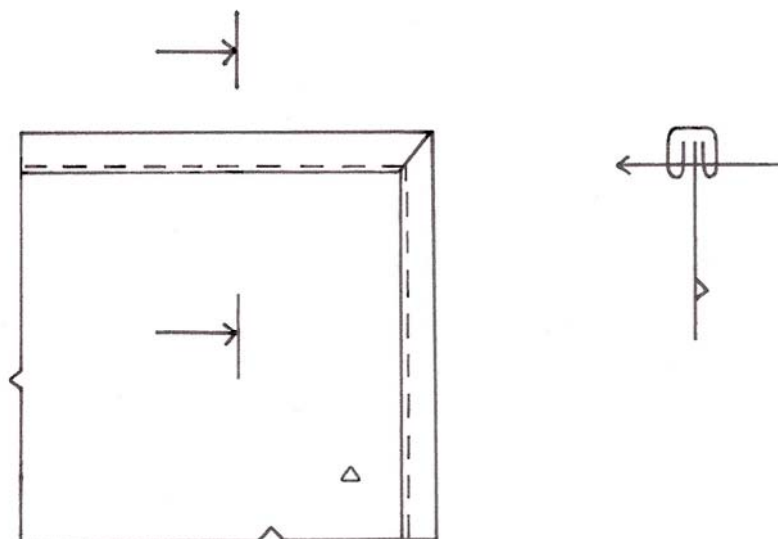
Műveleti sorrend:

- Szél behajtása 2x0,6 cm-es behajtás szélességgel;
- Szél letűzése 0,5 cm-es tűzésszélességgel;
- Konyharuha levasalása

Azonos alapanyagból garnitúrába szedve készülhet azonos technológiával az abrosz, a tányéalátét, a konyharuha és az edényfogó kesztyű is. Ekkor minden darabot díszítésképpen körbe rolnizhatunk. Ezt szemlélteti a következő metszeti ábra.

³⁸ Forrás: <http://www.google.huimgresimgurl> (2010-09-04)

³⁹ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

39. ábra. Rolnipántos konyharuha metszeti ábrája⁴⁰

Műveleti sorrend:

- Rolnipánt felvarrása a konyharuha széléire apparát segítségével

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat. Tanulótársaival gyűjtőmunka keretében gyűjtsenek minél többféle alapanyagú és kialakítású konyharuhát! Hasonlítsák össze azokat, és sorolják fel minden darab előnyös és hátrányos tulajdonságait az alapanyag és technológia szempontjából!

2. feladat. Tanári irányítással beszéljék meg az egyes darabok elkészítésének módjait!

Megoldás

1. feladat. Egyéni gyűjtőmunka keretében végezzék a feladatot, majd csoportos megbeszéléssel összegezzék a tapasztalatokat!

2. feladat. Tanára irányításával végezzék a feladatot!

⁴⁰ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Sorolja fel, mely alapanyagokból készítenek konyharuhát! Válaszát indokolja is!

Alapanyagok: _____

Indoklás: _____

2. feladat

Milyen technológiákat javasol a konyhai törlek széleinek eldolgozásához? Indokolja választásait!

1. _____

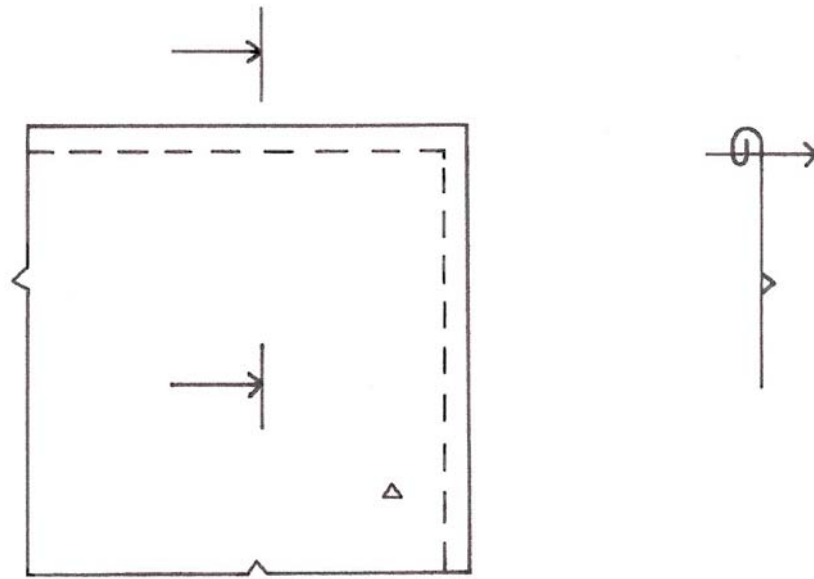
Indoklás: _____

2. _____

Indoklás: _____

3. feladat

Írja le a következő ábra alapján a konyharuha készítésének műveleti sorrendjét!

40. ábra. Konyharuha metszeti ábrája⁴¹

Műveleti sorrend: _____

⁴¹ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Alapanyagok: pamut, len

Indoklás: Mindkét anyagnak jó a nedvszívó képessége

2. feladat

1. Szél kétszeres visszahajtásával

Indoklás: Nagyon erős, tartós lesz a konyharuha

2. Rolni pántos eldolgozás

Indoklás: A terítőket, alátéteket, edényfogókat is rolnival eldolgozva mutatós garnitúrát kapunk.

3. feladat

Műveleti sorrend:

- Szél behajtása 2x0,6 cm-es behajtás szélességgel;
- Szél letűzése 0,5 cm-es tűzésszélességgel;
- Konyharuha levasalása

EDÉNYFOGÓ KESZTYŰK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Az edényfogó kesztyűk szintén jó szolgálatot tesznek konyháinkban. Az ételek főzésénél, sütésénél gyakran meg kell fognunk forró edényeinket, és e művelet elvégzéséhez praktikus megoldást nyújtanak az edényfogó kesztyűk. Most ismerkedjünk meg ezekkel!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Többféle forma létezik, és a mintázás is sokféle lehet. Egy szempontban azonban megegyeznek, a kesztyűknek és fogóknak mindig vastagnak kell lenniük, hiszen az edények forróságától védeniük kell az ember kezét. Alapvető jellemzőjük, hogy több anyagrétegből, és többféle anyagtípus összedolgozásával készítik őket.

A sokféle forma között találunk tepsikhez való edényfogót, ezt szemlélteti a 39. ábra.

41. ábra. Edényfogó kesztyű tepséhez⁴²

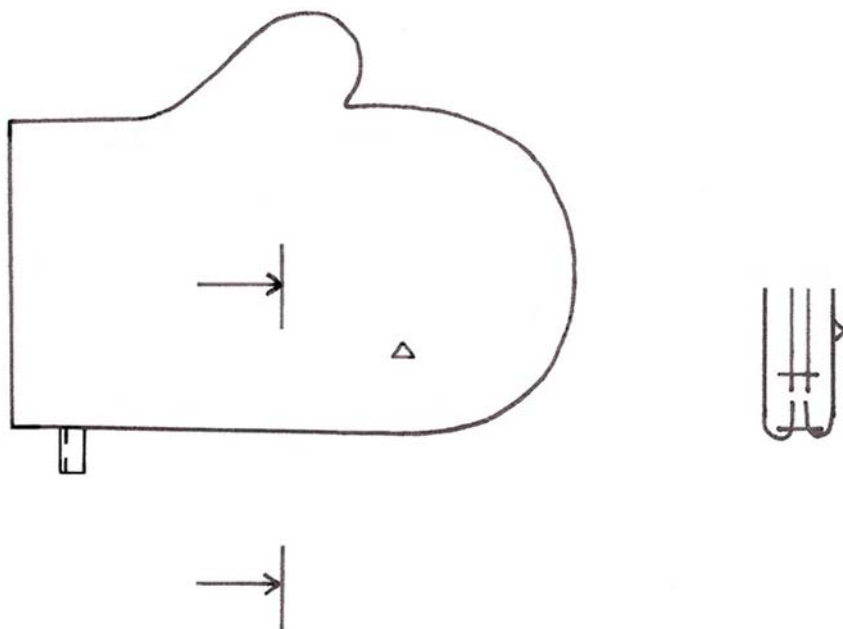
A lábasokhoz, fazekak fülének fogásához hagyományos edényfogó kesztyűket használunk, melyek készülhetnek többféle kivitelben. Hímzett, népművészeti kesztyűt láthatunk a következő ábrán, mely nem is használatra, inkább ajándéknak, dísznek való.

⁴² Forrás: <http://www.google.hu/images> (2010-09-26)

42. ábra. Edényfogó kesztyű⁴³

Technológiáját tekintve ez is vagy vastag közbéléssel készül, vagy pedig két vastag anyagréteg összedolgozásával. A képen vastag filc anyagot béleltek vastag bélésanyaggal. Ennek készítését szemlélteti a 41. ábrán látható metszeti rajz.

43. ábra. Edényfogó kesztyű nézeti és metszeti képe⁴⁴

Műveleti sorrend:

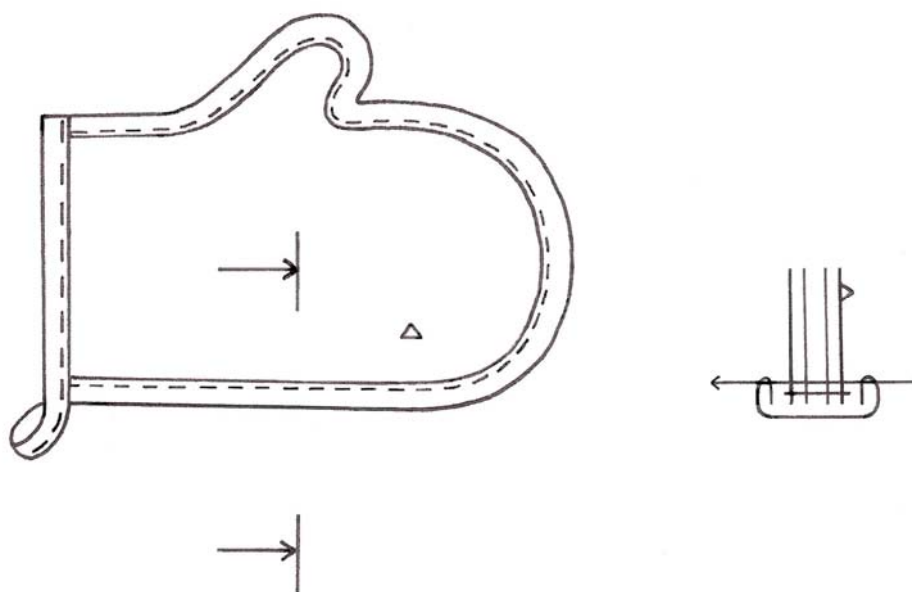
- Akasztó elkészítése: a hosszabb oldal négyrét hajtogatása és összetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Kesztyű külső felének összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, színt színnel szemben fordítva, akasztó befogásával a benyúlástól 3,0 cm-re;

⁴³ Forrás: <http://www.matyoajandekok.hu> (2010-09-26)

⁴⁴ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

- Kesztyű belső felének összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, színt színnel szemben fordítva, kb. 8,0 cm-es szakasz nyitva hagyásával az egyenes, külső oldalon;
- Kesztyű külső és belső felének egymásba csúsztatása szín színnel szemben fordítva, összevarrása körben, a benyúlás vonalán 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Kesztyű kifordítása, és a nyílás összetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Kesztyű levasalása

Ezek a kesztyűk készülhetnek más technológiákkal is, például rolni pántos eldolgozással, mely technológiát a terítők készítésénél láthattunk. Ezt a megoldást szemlélteti a következő nézeti és metszeti ábra.

44. ábra. Edényfogó kesztyű rolni pánttal⁴⁵

Műveleti sorrend:

- Kesztyű külső és belső felének összevarrása 0,5 cm-es varrásszélességgel;
- Kesztyű alsó és felső oldalának összeállítása 0,5 cm-es varrásszélességgel;
- Rolni pánt felvarrása a kesztyűre körbe, apparáttal 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Rolni pánt felvarrása a kesztyű benyúlási vonalára, akasztó kialakításával és rögzítésével;
- Kesztyű levasalása

Minden esetben akasztó fület rögzítenek a kesztyűre, hogy tárolását a konyhában megkönnyítsék.

⁴⁵ Forrás: Saját készítésű műszaki rajz (2010-09-25)

Az edények fedelének leemelésére használhatunk kisebb méretű edényfogó füleket. Használata nagyon praktikus, éppen elegendő a fedő leemelésére, és tárolása kis helyet is foglal. Általában párban kaphatók, mindkét kézre, de egy darabbal is jól boldogulhatunk. Készítésük technológiája megegyezik az edényfogó kesztyűjével, csak az akasztó a fül tetején található. Edényfogó füleket láthatunk a következő ábrán.

45. ábra. Edényfogó fül⁴⁶

Összefoglalás

Konyhai garnitúrákat számos darabból összeállíthatunk, ízlésünk és szükség szerint. Más garnitúrára lehet szüksége a nagycsaládos háziasszonynak, és másra egy agglegénynek. Alapvető elemei azonban minden háztartásban megtalálhatók, ezek az asztalterítők, a táányalátétek, a konyhai törlek és az edényfogók.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat. Figyelje meg az otthonában található konyhai garnitúra elemeit! Készítsen róluk gyártmányrajzokat és jegyzeteket!
2. feladat. Tanára irányításával beszéljék meg a tapasztalatokat, és készítsék el közösen a rajzokhoz tartozó metszeti ábrákat!

Megoldás

1. feladat. Egyéni megoldások gyűjtése a tanulók által.
2. feladat. Tanára irányításával végezzék el a feladatot!

⁴⁶ Forrás: <http://www.matyoajandekok.hu> (2010-09-26)

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Figyelje meg az ábrán látható edényfogó kesztyűt és edényfogó fület! Írja le készítésük műveleti sorrendjét!

46. ábra. Edényfogó kesztyű és fül⁴⁷

MUNKANYAG

2. feladat

Írjon példát egy tetszőleges konyha garnitúrára!

⁴⁷ Forrás: <http://www.matyoajandekok.hu>

3. feladat

Tervezzen ajándékba karácsonyi edényfogó kesztyűt!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Műveleti sorrend:

- Akasztó elkészítése: négyrét hajtogatása és összetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Kesztyű külső felének összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, szín színnel szemben fordítva, akasztó befogásával a benyúlástól 3,0 cm-re;
- Kesztyű belső felének összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, szín színnel szemben fordítva, kb. 8,0 cm-es szakasz nyitva hagyásával az egyenes, külső oldalon;
- Kesztyű külső és belső felének egymásba csúsztatása szín színnel szemben fordítva, összevarrása körben, a benyúlás vonalán 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Kesztyű kifordítása, és a nyílás összetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel;
- Kesztyű levasalása

2. feladat

Konyhai garnitúra:

- Asztalterítő;
- Tányéralátét;
- Konyhai törülőkendő;
- Edényfogó kesztyű

3. feladat

A feladat megoldása egyéni ötletek, elgondolások, kivitelezés szerint történik.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

- <http://hu.wikipedia.org>
- <http://mek.niif.hu>
- <http://www.abroszguru.hu>
- <http://www.matyoteritok.hu>
- <http://www.jysk.hu>
- <http://www.folio.hu>
- <http://www.asztalterito.gportal.hu>
- <http://www.google.huimgres>
- <http://www.google.huimgresimgurl=http3.bp.blogspot.com>
- <http://www.google.huimagesq>
- <http://www.google.huimageshl>
- <http://www.matyoajandekok.hu>
- <http://www.gastrotex.hu>

AJÁNLOTT IRODALOM

- <http://hu.wikipedia.org>
- <http://mek.niif.hu>
- <http://www.abroszguru.hu>
- <http://www.matyoteritok.hu>
- <http://www.jysk.hu>
- <http://www.folio.hu>
- <http://www.asztalterito.gportal.hu>
- <http://www.google.huimgres>
- <http://www.google.huimgresimgurl=http3.bp.blogspot.com>
- <http://www.google.huimagesq>
- <http://www.google.huimageshl>
- <http://www.matyoajandekok.hu>
- <http://www.gastrotex.hu>

A(z) 1325–06 modul 013–as szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 02	Lakástextil-készítő
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
18 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató